

บทเรียนความสำเร็จ

ในการแก้ปัญหา IRA กับ การแก้ปัญหา

ความขัดแย้งในอับหวัดชายแดนภาคใต้

ของประเทศไทย

พันเอก ดร.ไชยอนันต์ จันทคณานุรักษ์

Ph.D-Ph. (ABAC)

รองผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ความเป็นมาของปัญหาความขัดแย้งในไอร์แลนด์เหนือ และ IRA

Irish Republican Army (IRA) เป็นกลุ่มชาวคริสต์ไอริชนิกายคาทอลิก เกิดมาจากกลุ่มเล็กๆ ที่คอยก่อความไม่สงบในปี ค.ศ. ๑๙๑๖ และจัดตั้งองค์กรขึ้นทำงานในราวทศวรรษ ๑๙๒๐ ในฐานะของผู้ที่ศรัทธาในทางมาร์กซิส ซึ่งมีเป้าหมายในการรวมไอร์แลนด์ให้เป็นชาติลัทธินิยมมาร์กซิส ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๖๙ กลุ่ม Irish Republican Army (IRA) ได้แตกออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่

๑. Official IRA ซึ่งเรียกร้องให้มีการเจรจาหยุดยิง และสิ้นสุดการใช้กำลังในปี ค.ศ. ๑๙๖๙ ปัจจุบันไม่มีการเคลื่อนไหวก่อความรุนแรงอีก

๒. Provisional IRA อุทิศตัวสำหรับการต่อสู้เพื่อให้กองทัพสหราชอาณาจักรถอนกำลังทหารออกจาก Northern Ireland เทคนิคที่ใช้ในการก่อการร้าย ประกอบด้วย การวางระเบิด การลอบสังหาร การลักพาตัวเรียกค่าไถ่ การข่มขู่เรียกค่าคุ้มครอง และการปล้น เป้าหมายโจมตีของกลุ่ม Provisional IRA คือ ฝ่ายรัฐบาลของสหราชอาณาจักร กองทัพ ทหาร ตำรวจของอังกฤษในไอร์แลนด์เหนือ รวมถึงกองกำลังชาวไอริชที่สนับสนุนหรือเข้าร่วมกับสหราชอาณาจักร การโจมตีส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในไอร์แลนด์เหนือ Irish Republic, Great Britain และยุโรปตะวันตก อย่างไรก็ตาม กลุ่ม Provisional IRA หรือ PIRA ก็ได้ประกาศหยุดยิงในเดือนสิงหาคมปี ค.ศ. ๑๙๙๔

การทำความเข้าใจปัญหาในไอร์แลนด์เหนือควรเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง โดยไอร์แลนด์เหนือตั้งอยู่ทางตอนเหนือของเกาะไอร์แลนด์และอยู่ทางฝั่งตะวันตกของอังกฤษ ประชาชนดั้งเดิมเป็นชาวไอริชที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก ในช่วงศตวรรษที่ ๑๖ ชาวอังกฤษและสกอตแลนด์ที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์จำนวนมากเริ่มเข้าไปตั้งถิ่นฐานในตอนเหนือของเกาะไอร์แลนด์ตามนโยบาย “Plantation of Ulster” ทำให้ประชาชนในชุมชนเดิมรู้สึกว่ตนเองถูกขโมยดินแดนไป นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาชาวไอริชเริ่มต่อสู้อย่างเข้มข้นมากขึ้น เพื่อการมีอิสระในการปกครองตนเอง (Home Rule) จากอังกฤษ จนกระทั่งในปี ๑๙๒๑ อังกฤษและไอร์แลนด์ได้มีการลงนามในสนธิสัญญา Government of Ireland Act ที่ยินยอมให้ ๒๖ แคว้นบนเกาะไอร์แลนด์แยกตัวเป็นรัฐอิสระไอร์แลนด์ ในขณะที่อีก ๖ แคว้นทางตอนเหนือยังคงเป็นส่วนหนึ่งของสหราชอาณาจักรต่อไปแม้ว่าจะได้รับอนุญาตให้มีสภาเป็นของตนเองก็ตาม

การแบ่งประเทศครั้งนี้ ทำให้ไอร์แลนด์เหนือซึ่งมีประชากรที่เป็นโปรเตสแตนต์ประมาณร้อยละ ๖๐ และอีกร้อยละ ๔๐ เป็นคาทอลิก กลายเป็นพื้นที่แห่งความขัดแย้งรุนแรงระหว่างกลุ่ม Unionist ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโปรเตสแตนต์ที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของอังกฤษต่อไปกับกลุ่ม Nationalist ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคาทอลิกที่ต้องการแยกตัวเป็นอิสระจากอังกฤษ เพื่อผนวกเข้ากับ

สาธารณรัฐไอร์แลนด์ กลุ่ม Unionist ซึ่งเป็นเสียงส่วนใหญ่ในไอร์แลนด์เหนือถูกอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมมาเกือบ ๕๐ ปี จนกระทั่งในปี ๑๙๖๘ ได้เกิดการเดินขบวนเคลื่อนไหวประท้วงเพื่อเรียกร้องความเท่าเทียมสังคม รวมทั้งให้ยุติการกดขี่ที่กดขี่ชาวคาทอลิก การประท้วงได้ขยายเป็นความรุนแรงจากการปะทะกันระหว่างกองกำลังประชาชนสองฝ่าย ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในไอร์แลนด์เหนือเป็นที่รู้จักกันในชื่อของ “The Troubles” ที่ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตกว่า ๓,๖๐๐ ชีวิต และความสูญเสียต่อร่างกายและจิตใจกับคนหลายหมื่นคนในระยะเวลา ๓๐ ปี โดยปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้แก่

๑. การปะทะกันของกองกำลังทั้งสองฝ่าย ทำให้ความรุนแรงขยายตัวเป็นวงกว้าง
๒. ความแตกแยกอย่างรุนแรงระหว่างชาวโปรเตสแตนต์และคาทอลิก ทำให้เกิดการแบ่งแยกวิถีการดำเนินชีวิตของทั้งสองฝ่ายอย่างชัดเจน ทั้งบริเวณที่อยู่อาศัย โรงเรียน ชุมชน
๓. การละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเจ้าหน้าที่รัฐจากการสลายการชุมนุมและการตรวจค้นจับกุม ส่งผลให้แนวร่วมของ IRA เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก
๔. ความไม่ไว้วางใจกันระหว่างนักการเมืองจากพรรคฝ่าย Unionist และ Nationalist ในไอร์แลนด์เหนือทำให้กระบวนการสร้างสันติภาพต้องหยุดชะงักลงบ่อยครั้ง

อย่างไรก็ตาม ในปี ๑๙๙๘ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกรณีความขัดแย้งในไอร์แลนด์เหนือ สามารถบรรลุข้อตกลงสันติภาพจากความพยายามในการแก้ไขปัญหาด้านการเมืองด้วยสันติวิธี โดยมีเนื้อหาหลักให้รัฐบาลอังกฤษถ่ายโอนอำนาจ (Devolution) ในการปกครองให้แก่คณะผู้บริหารและสภาของไอร์แลนด์เหนือซึ่งมีลักษณะเป็นการแบ่งสันอำนาจ (Power Sharing) ระหว่างพรรคการเมืองหลักของทั้งสองฝ่าย

ปัญหาในไอร์แลนด์เหนือมีพลวัตของความขัดแย้งสรุปได้ (สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล, ๒๕๕๒ อ้างถึงใน <http://portal.in.th/kpipeace/pages/2423/>) ดังนี้

ปี ๑๙๖๘ กลุ่ม Nationalist เดินขบวนประท้วงเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งนำมาสู่การปะทะกันกับกลุ่ม Unionist และกับกองทัพอังกฤษ

ปี ๑๙๗๐ กองกำลัง Irish Republican Army (IRA) เริ่มใช้ความรุนแรงกับกำลังทหารอังกฤษในการต่อสู้เพื่อแยกตัวออกจากการปกครองของอังกฤษและเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสาธารณรัฐไอร์แลนด์

ปี ๑๙๗๒ เดือน ม.ค. ในวันที่ “Bloody Sunday” ทหารอังกฤษได้เปิดฉากยิงเข้าใส่กลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงในเมือง Derry ทำให้มีผู้เสียชีวิต ๑๔ คน เหตุการณ์นี้ทำให้มวลชนต่างหันมาสนับสนุน IRA เป็นจำนวนมาก ความขัดแย้งได้ขยายตัวมากขึ้น เป็น

ผลให้รัฐบาลอังกฤษระงับการทำงานของสภาไอร์แลนด์เหนือ และเข้ามาควบคุมปกครองไอร์แลนด์เหนือโดยตรงแทน (Direct Rule)

ปี ๑๙๙๕ รัฐบาลอังกฤษและรัฐบาลไอร์แลนด์ได้ลงนามข้อตกลง Anglo-Irish Agreement ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลไอร์แลนด์เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของไอร์แลนด์เหนือ โดยทั้งสองฝ่ายต่างยอมรับในหลักการว่าไอร์แลนด์เหนือจะเป็นส่วนหนึ่งของสหราชอาณาจักรต่อไป

ตราบเท่าที่เสี่ยงส่วนใหญ่ต้องการ

ปี ๑๙๙๐ รัฐบาลอังกฤษเปิดการพูดคุยสันติภาพ (Peace Talks) กับ IRA เพื่อหาหรือถึงความเป็นไปได้และเงื่อนไขของการยุติความรุนแรง

ปี ๑๙๙๒ รัฐบาลไอร์แลนด์เปิดการพูดคุยสันติภาพกับพรรค Sinn Fein

ปี ๑๙๙๓ รัฐบาลอังกฤษและไอร์แลนด์ออกคำประกาศ “Downing Street Declaration” โดยมีสาระสำคัญคือการให้ชาวไอร์แลนด์เหนือมีสิทธิเสรีภาพที่จะกำหนดอนาคตทางการเมืองของตนเองและเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มาพูดคุยหรือถึงทางออกร่วมกัน

ปี ๑๙๙๔ เดือน ส.ค. IRA ประกาศหยุดยิงและยุติปฏิบัติการทางทหารทั้งหมด ในขณะที่กลุ่มติดอาวุธของฝ่าย Unionist ก็ประกาศยุติบทบาทเช่นเดียวกันในอีกสองเดือนถัดมา

ปี ๑๙๙๕ รัฐบาลอังกฤษเรียกร้องให้ IRA ปลดและทำลายอาวุธทั้งหมดก่อนที่ Sinn Fein จะสามารถเข้าสู่โต๊ะเจรจา ซึ่งทำให้ฝ่าย Sinn Fein ไม่พอใจและกล่าวหาว่าเป็นเพียงข้ออ้างของอังกฤษที่ไม่ต้องการให้เกิดการเจรจาอย่างแท้จริง

ปี ๑๙๙๖ IRA ยกเลิกประกาศหยุดยิงและวางระเบิดในกรุงลอนดอนเป็นการตอบโต้รัฐบาลจอห์น เมเจอร์

ปี ๑๙๙๗ โทนี แบลร์ ซึ่งได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีด้วยเสียงท่วมท้นในรัฐสภา มีนโยบายที่จะสานต่อกระบวนการสันติภาพ และยินยอมให้ IRA เข้าสู่กระบวนการเจรจาโดยไม่จำเป็นต้องทำลายอาวุธให้หมดก่อนตามข้อเรียกร้องเดิม

ปี ๑๙๙๘ รัฐบาลอังกฤษ ไอร์แลนด์ และกลุ่ม Nationalist สามารถบรรลุข้อตกลงประวัติศาสตร์ “Belfast Agreement” หรือที่นิยมเรียกว่า “Good Friday Agreement” อันนำไปสู่การยุติความรุนแรงที่มีมานานกว่า ๓๐ ปี

ปี ๒๐๐๒ กลไกการบริหารและนิติบัญญัติของไอร์แลนด์เหนือต้องถูกระงับโดยรัฐบาลอังกฤษอีกครั้งหนึ่งอันเนื่องมาจากความขัดแย้งกันระหว่าง

กลุ่ม Unionist และ Nationalist ในประเด็นเรื่องการปลดอาวุธและกิจการตำรวจที่ยังหาข้อตกลงที่เหมาะสมไม่ได้ ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน

ปี ๒๐๐๔ รัฐบาลอังกฤษและไอร์แลนด์ รวมถึงกลุ่ม Unionist และ Nationalist ได้หารือร่วมกันถึงแนวทางในการถ่ายโอนอำนาจการปกครอง (Devolved Government)

ปี ๒๐๐๕ IRA ประกาศอย่างเป็นทางการที่จะยุติปฏิบัติการทางทหารและย้ำว่าจะหันมาต่อสู้ทางการเมืองด้วยสันติวิธีเท่านั้น

ปี ๒๐๐๗ คณะผู้บริหารสองฝ่าย (Power-Sharing) ที่ประกอบไปด้วยกลุ่ม Unionist และ Nationalist ได้เข้าบริหารปกครองไอร์แลนด์เหนืออีกครั้ง

กล่าวได้ว่า ตลอดห้วงเวลาของปัญหาความขัดแย้งในไอร์แลนด์เหนือ การเคลื่อนไหวของกลุ่ม IRA มีนัยสำคัญทั้งต่อการดำรงอยู่และการยุติปัญหาความขัดแย้งในไอร์แลนด์เหนือ Alex Maskey สมาชิกสภาไอร์แลนด์เหนือ อธิบายว่า เป้าหมายของ IRA คือเป้าหมายทางการเมือง การใช้กองกำลังติดอาวุธเป็นเพียงยุทธวิธีการต่อสู้เท่านั้น โดยการต่อสู้ของ IRA มีอยู่ ๓ ลักษณะคือ

๑. การป้องกันชุมชนคาทอลิกจากการโจมตีของฝ่ายตรงข้าม
๒. การต่อต้านการแทรกซึมหรือการเข้าถึงชุมชนโดยรัฐ ไม่ว่าจะผ่านกิจกรรมหรือหน่วยงานใดๆ

๓. การบีบให้รัฐบาลอังกฤษยอมเจรจาก่อนตัวออกจากไอร์แลนด์เหนือ หรือไม่ก็การบรรลุข้อตกลงทางการเมืองที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับได้

เกษียร เตชะพีระ (๒๕๔๘) อธิบายว่า การที่ IRA สามารถยืนหยัดต่อสู้กับกองทหารอังกฤษ และชนชาวสกอต-โปรเตสแตนต์ส่วนใหญ่ในไอร์แลนด์เหนือมาได้อย่างยาวนาน เพราะสามารถรักษามวลชนสนับสนุน อันเข้มแข็งไว้ได้ ทั้งจากชุมชนไอริช-คาทอลิกในพื้นที่เอง และจากชุมชนไอริช-คาทอลิกพลัดถิ่นต่างแดน โดยเฉพาะในอเมริกา และแคนาดา ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนอุดหนุน ผ่านองค์กรที่เรียกว่า "นอร์เอด"

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล (๒๕๕๒ อ้างถึงใน <http://portal.in.th/kpipeace/pages/2423/>) ได้สรุป จุดยืน จุดสนใจ และวิธีแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความขัดแย้งในไอร์แลนด์เหนือ ดังนี้

ตัวแสดง	จุดยืน (Position)	จุดสนใจ (Interest)	วิธีการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง
รัฐบาลอังกฤษ	ไอร์แลนด์เหนือเป็นส่วนหนึ่งของสหราชอาณาจักร	อำนาจอธิปไตย/ การเคารพเสียงส่วนใหญ่ และสันติภาพในประเทศ	การใช้กำลังทหาร/ การพูดคุยสันติภาพ/ การเจรจา
กลุ่ม Loyalist/Unionist (โปรเตสแตนต์)	ต้องการอยู่ภายใต้ การปกครองของรัฐบาล อังกฤษต่อไป	ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย หากตนยังคงเป็นส่วน หนึ่งของอังกฤษ	กองกำลังติดอาวุธ/ การพูดคุยสันติภาพ/ การเจรจา
กลุ่ม Nationalist (คาทอลิก) (IRA/Sinn Fein)	ต้องการแยกตัวจาก รัฐบาลอังกฤษเพื่อไปอยู่ ภายใต้การปกครอง ของรัฐบาลไอร์แลนด์	ความเป็นธรรมทางการเมือง เศรษฐกิจและ สังคมวัฒนธรรม/ ความภาคภูมิใจใน อัตลักษณ์ของตน/ ความกลัวที่จะสูญเสีย เสรีภาพในการนับถือ ศาสนาหากไปขึ้นกับ อังกฤษเนื่องจากเป็นคน ส่วนน้อยในพื้นที่	กองกำลังติดอาวุธ/ การพูดคุยสันติภาพ/ การเจรจา

ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาค IRA

ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๐๐๕ กลุ่ม IRA ได้ประกาศอย่างเป็นทางการที่จะยุติความขัดแย้งทางการทหาร ที่มีมายาวนานถึง ๓ ทศวรรษกับชาวอังกฤษในไอร์แลนด์เหนือ และปฏิญญาที่จะดำเนินตามเป้าหมายของการรวมไอร์แลนด์ด้วย "วิธีการที่สงบสุขเป็นพิเศษเฉพาะ" ผู้นำทั้งสองฝ่าย กล่าวว่า การเจรจาระหว่างผู้แทนทางการเมืองของ IRA และอังกฤษ จะฟื้นฟูแนวทางสันติภาพและนำมาซึ่งการยุติความรุนแรงเกี่ยวกับการแบ่งแยกทางศาสนา ที่มีมากกว่า ๓๐ ปี ความเกลียดชังที่มีต่อกันได้กลายเป็นเรื่องในอดีต เพื่อนบ้านซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นศัตรูกันพบว่า พวกเขาสามารถเป็นเพื่อนกันได้

ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้เกิดการเจรจาเพื่อสันติภาพ คือ ประชาชนส่วนใหญ่และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งและเริ่มเห็น้อยหน้ากับเหตุการณ์ร้ายแรง เช่น การตระหนักถึงผลกระทบที่ได้เกิดจาก “The Troubles” ได้แก่ ความเจ็บปวดที่เกิดจากการสูญเสียสมาชิกของครอบครัว ความหวาดกลัวต่อเหตุการณ์สู้รบอย่างรุนแรง ความรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะใช้ชีวิตในพื้นที่สีแดงและความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ ความตระหนักจากผลของความขัดแย้งดังกล่าวยังทำให้ทุกฝ่ายไม่ต้องการให้มีเหตุการณ์เหล่านี้อีกต่อไป และไม่ต้องการให้เยาวชนรุ่นหลังต้องเผชิญกับความเลวร้ายดังที่พวกเขาต้องเผชิญมา

ในการวิเคราะห์ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในไอร์แลนด์เหนือ สามารถพิจารณาได้จากประเด็นต่อไปนี้

๑. หลังจากทั้งรัฐบาลอังกฤษและกลุ่มต่อต้านรัฐได้ใช้กำลังและความรุนแรงในการแก้ไขปัญหามาเป็นเวลานาน ในที่สุดต่างฝ่ายต่างก็ตระหนักว่าการใช้ความรุนแรงไม่อาจแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนได้ ฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในไอร์แลนด์เหนือจึงเริ่มตัดสินใจที่จะหันมาใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหา ซึ่งจากประสบการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการใช้กำลังทหารหรือกองกำลังติดอาวุธไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง

๒. ปัจจุบันความขัดแย้งในไอร์แลนด์เหนือยังคงมีอยู่ เพราะชาวคาทอลิกจำนวนหนึ่งยังต้องการแยกไอร์แลนด์เหนือออกจากอังกฤษ ในขณะที่ชาวโปรเตสแตนต์ยังต้องการอยู่กับอังกฤษต่อไป กล่าวคือ ทุกวันนี้ทั้งสองฝ่ายต่างยังคงมีอุดมการณ์ที่ขัดแย้งกันอยู่ แต่สิ่งที่แตกต่างไปจากอดีตคือ สังคมไอร์แลนด์เหนือเรียนรู้วิธีการบริหารจัดการกับความขัดแย้งโดยไม่ต้องใช้ความรุนแรงและความขัดแย้งที่ปราศจากความรุนแรงนี้มีส่วนดีในมิติของการช่วยพัฒนาสังคมประชาธิปไตย เนื่องจากทุกฝ่ายสามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างอิสระเสรี แม้ว่า จะเห็นแตกต่างแต่ก็ไม่จำเป็นต้องทำร้ายกันอีกแล้ว

๓. ความขัดแย้งของไอร์แลนด์เหนือมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนานมาก ประเด็นที่ขัดแย้งไม่ใช่เรื่องศาสนา แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์ (Identity) ของกลุ่มคน ทั้งในแง่ของความกลัวว่าจะสูญเสียอัตลักษณ์ไป และความต้องการที่จะแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของตนเอง รวมถึงประเด็นเรื่องความไม่เท่าเทียมกัน การต่อสู้ในไอร์แลนด์เหนือจึงนับว่าเป็นการต่อสู้เพื่อรักษาอัตลักษณ์ ตลอดจนเรียกร้องความเท่าเทียมกันในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา สังคม อาชีพ และสิทธิทางการเมือง

๔. สันติภาพคือกระบวนการ (Process) ไม่ใช่ผลลัพธ์ (Product) กระบวนการสันติภาพไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นง่ายๆ และเป็นสิ่งที่ยังไม่สิ้นสุด กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่ยังคงดำรงอยู่และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เราจำเป็นต้องเรียนรู้จากกระบวนการดังกล่าว กระบวนการสันติภาพเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยเวลาและความต่อเนื่อง ทุกฝ่ายต้องเรียนรู้ไปด้วยกัน (Ongoing Process) ทั้งนี้สิ่งที่ท้าทายในกระบวนการสร้างสันติภาพ คือ การต้องรวมทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ใช้อาวุธให้เข้าสู่กระบวนการสันติภาพให้ได้ ซึ่งไม่ใช่เฉพาะทหาร ตำรวจ หรือกลุ่มผู้ใช้อาวุธเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวของผู้สูญเสียและกลุ่มขบวนการด้วย กระบวนการสันติภาพต้องค่อยๆ สร้างความไว้วางใจระหว่างกันอย่างค่อยเป็นค่อยไป กล่าวได้ว่า หลักการสำคัญของกระบวนการสันติภาพคือ หลักการครอบคลุมทุกฝ่าย (Inclusivity) กระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์จะสำเร็จได้

ก็ต่อเมื่อเปิดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายได้เข้ามีส่วนร่วม เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ ไม่ใช่ผลักหรือกีดกันฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งออกไป ในกรณีของการเจรจาที่นำไปสู่ข้อตกลง Good Friday Agreement เมื่อปี ๑๙๙๘ ได้นั้น ก็ตั้งอยู่บนหลักการนี้เช่นกัน คือพูดคุยกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งอังกฤษ ไอร์แลนด์ และไอร์แลนด์เหนือ ทั้งนี้ภาวะผู้นำของแต่ละฝ่ายถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การพูดคุยกันเกิดขึ้นได้

๕. สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่สุดในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง คือ การพูดคุย การได้รู้จักกัน และการรับฟังซึ่งกันและกันอย่างแท้จริงระหว่างผู้ที่เคยขัดแย้งหรือเป็นศัตรูกันมา ในอดีตที่ผ่านมาท่ามกลางการต่อสู้รุนแรงบ่อยครั้งที่เราได้ยินอีกฝ่าย แต่กลับไม่ได้ฟังความรู้สึกของเขาจริงๆ สิ่งที่ยากที่สุดคือการยอมรับฟังในสิ่งที่เราไม่ต้องการจะฟังหรือฟังแล้วรู้สึกเจ็บปวด แต่หากเราไม่ยอมรับฟัง การแก้ปัญหาอย่างยั่งยืนก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ดังนั้น ก้าวแรกสู่สันติภาพ คือ การยอมรับฟังกันอย่างจริงๆ จังๆ

๖. ในส่วนของข้อตกลง Good Friday Agreement นั้น เนื้อหาหลักอยู่ที่การแบ่งสันอำนาจ (Power Sharing) ระหว่างรัฐบาลอังกฤษกับคณะผู้บริหารท้องถิ่นของไอร์แลนด์เหนือ ซึ่งตั้งแต่ปี ๑๙๙๘ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ทั้งสองฝ่ายยังคงทำงานร่วมกันอยู่ เพื่อให้ข้อตกลงสันติภาพดังกล่าวสามารถบรรลุผลเป็นรูปธรรมได้ในทุกข้อ

๗. นักวิชาการวิเคราะห์ว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในไอร์แลนด์เหนือ (พลเดช ปิ่นประทีป อ้างถึงใน เว็บไซต์พลเมืองอภิวัฒน์) ได้แก่

๑) การตั้งกระทรวงไอร์แลนด์เหนือขึ้นเป็นการเฉพาะพื้นที่ (Area - based Ministry)

๒) การมอบโอนอำนาจสำคัญบางส่วนของรัฐบาลกลางไปให้แคว้น (เวลส์ สกอตแลนด์ และนอร์ธ

ไอร์แลนด์) ดูแลชั่วคราวแบบที่เรียกว่า Devolution

๓) การเจรจากับสหรัฐอเมริกาเพื่อยุติการสนับสนุน IRA จากชาวอเมริกันไอริช

๔) บทบาทของสื่อสาธารณะ BBC ที่คอยตรวจสอบทุกฝ่ายรวมทั้งรัฐบาลและกองทัพอย่างตรงไปตรงมา

๕) ภาคประชาชนในไอร์แลนด์เหนือเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยตั้งมูลนิธิกองทุนชุมชน (Community Foundation) เป็นกลไกทำงาน

บทเรียนจากไอร์แลนด์เหนือกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

ความคล้ายคลึงกันประการหนึ่งของความขัดแย้งในไอร์แลนด์เหนือและจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ความขัดแย้งทั้งสองกรณีมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้นมานานมากเท่าไร ก็ยิ่งมีแนวโน้มที่จะยืดเยื้อต่อไปอีกมากเท่านั้น (The longer the conflict runs, the longer it will run.)

แท้ที่จริงแล้วความขัดแย้งทั้งสองกรณีไม่ได้มีสาเหตุมาจากความแตกต่างทางศาสนาโดยตรง แม้ว่าจะมีมิติทางศาสนาวัฒนธรรมเกี่ยวข้องอยู่ด้วยก็ตาม หากแต่ความขัดแย้งเกิดขึ้นจากความรู้สึกของคนส่วนน้อยที่รู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยมีเงื่อนไขมาจากความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม ความไม่เป็นธรรมดังกล่าวว่าหมายรวมถึงความไม่เป็นธรรมทั้งในมิติการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เมื่อเป็นเช่นนี้โจทย์สำคัญที่ตามมาคือ จะทำอย่างไรให้เกิดการปรับความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรมระหว่างรัฐและคนส่วนใหญ่ กับคนส่วนน้อยของประเทศให้ทั้งสองฝ่ายมีความพอใจที่จะอยู่ร่วมกันในประเทศเดียวกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

ในเบื้องต้นผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ภาคใต้	รายละเอียด	หมายเหตุ
๑. การสร้างยุทธศาสตร์ และนโยบาย ในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	พิจารณาถึงความต้องการและผลกระทบที่มีต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ภายใต้ยุทธศาสตร์หลักในการแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ ต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์ย่อยที่สามารถคุ้มครองและแก้ไขปัญหาให้กับภาคส่วนต่างๆ เช่น ผู้ก่อการ ผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง และประชาชน	เป็นแนวคิดที่มีอยู่แล้วในสังคมไทย แต่ยังไม่ได้นำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม ในลักษณะดังกล่าวคือ พล.อ.ไวพจน์ ศรีนวล เรื่อง “ยุทธศาสตร์แยกส่วน” เชื่อว่าไม่สามารถนำยุทธศาสตร์แบบ One Size Fit All (ยุทธศาสตร์เดียวใช้ได้กับทุกสถานการณ์) มาใช้ได้อีกแล้ว
๒. การปรับบทบาทโครงสร้างการบริหารจัดการ และแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อสนับสนุนให้เกิดความยุติธรรมหรือความเป็นธรรมทางสังคมมากขึ้น	• ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี และสุกรี หลังปูเต๊ะ เสนอหลัก ๓ ประการ ในการออกแบบโครงสร้างการบริหารจัดการใหม่ ได้แก่ ๑) หลักการสร้าง ความสมดุล ๒) การสำนึกทางวัฒนธรรม และ ๓) การตระหนักถึงปัญหาอำนาจรัฐ • จากหลักการ ๓ ประการข้างต้น ศรีสมภพ และสุกรี ได้เสนอ “ข้อเสนอรูปแบบการปกครองพิเศษที่ผสมผสานและหลากหลาย” เพื่อให้ได้รูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่เหมาะสม ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ ๑) องค์การประสานงานการบริหารและการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรทางยุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนในภาพกว้างให้เกิดกลไกขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน	• เป็นแนวคิดที่สรุปจากงานวิจัย ของศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี - สุกรี หลังปูเต๊ะ เรื่อง การปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ • แนวความคิดนี้มีความสอดคล้องกับความคิดของ นพ.ประเวศ วะสี เรื่อง “ภูมิภาคภิวัตน์ (Regionalization)”

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ภาคใต้	รายละเอียด	หมายเหตุ
	๒) องค์การปกครองท้องถิ่นในระดับตำบล และเทศบาลเหมือนรูปแบบเดิม มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนในท้องถิ่น ๓) องค์การสภาผู้รู้ทางศาสนาในระดับตำบล ได้มาจากการเสนอชื่อและการเลือกสรรจากคณะกรรมการชุมชนผู้นำศาสนา องค์การภาคประชาชนและสถาบันการศึกษาในท้องถิ่น ๔) ข้อเสนอรูปการปกครองและบริหารแบบพิเศษเพื่อการบริหารการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะสอดคล้องกับลักษณะพิเศษ ๓ ได้แก่ ๑) การปกครองด้วยตนเอง ๒) ระบบการศึกษาแบบบูรณาการ และ ๓) พัฒนาระบบกฎหมายอิสลามและกฎหมายตามประเพณี หรือระบบยุติธรรมทางเลือก ยุติธรรมชุมชน ๕) ระบบการจัดการความมั่นคงของหมู่บ้านและชุมชนแบบบูรณาการตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๕๑ ควรมีการปรับปรุงการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้านให้มีความมั่นคงและมีส่วนร่วมมากขึ้น คณะกรรมการหมู่บ้านจะเป็นรูปสภาชุรอของหมู่บ้าน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับฐานราก	
๓. การปรับบทบาทของภาครัฐ และการสร้างความสัมพันธ์เชิงหุ้นส่วนระหว่างภาคส่วนต่างๆ ทางสังคม เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	• การสร้างความสัมพันธ์เชิงหุ้นส่วนระหว่างรัฐและภาคประชาสังคม เพื่อสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเบื้องต้นควรดำเนินการตามแนวทางต่อไปนี้ ๑) ศึกษาตัวอย่างการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรระหว่างประเทศ หรือระหว่าง	เป็นแนวคิดใหม่ ที่ประยุกต์มาจากแนวคิดของ Giddens A. นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ภาคใต้	รายละเอียด	หมายเหตุ
	รัฐกับภาคประชาสังคม ในมิติของความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง เช่น กรณีไอร์แลนด์เหนือ เพื่อให้เกิดความเข้าใจปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานระหว่างรัฐบาลกับภาคประชาสังคมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยต่อไป ๒) ดำเนินการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับภาคประชาสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานด้านการพัฒนาตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงานและการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน ๓) จัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการระหว่างภาครัฐกับภาคประชาสังคมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน อันจะนำไปสู่การแสวงหาแนวทางในการดำเนินงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต โดยประเด็นที่ภาครัฐและภาคประชาสังคมควรให้ความสนใจได้แก่ ๓.๑) การร่วมกันกำหนดลำดับความเร่งด่วนของภารกิจที่ควรดำเนินการร่วมกัน ๓.๒) การเชื่อมโยงการทำงาน และการแบ่งภารกิจงานอย่างเป็นระบบ และ ๓.๓) การประสานความร่วมมือในการนำทรัพยากรมาใช้ร่วมกันให้เกิดประโยชน์ได้มากขึ้น เช่น การสนับสนุนด้านงบประมาณ บุคลากร และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ	

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ภาคใต้	รายละเอียด	หมายเหตุ
๔. สนับสนุนให้มีการนำแนวคิดสันติยุติธรรม (Just Peace) มาเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางแก้ไขปัญหาความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ควบคู่กับวิธีการทางทหาร (Military Action)	ให้ความสำคัญกับมิติการสร้างคามยุติธรรมทางสังคม และความยุติธรรมทางเศรษฐกิจ เพื่อลดช่องว่างของความยุติธรรมทางกฎหมาย โดยให้มีการบูรณาการทำงานร่วมกันทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจและทหาร รวมทั้งประชาชนในท้องถิ่น (Interagency Operations) กันอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ควรมีการนำแนวทางหรือหลักการยุติธรรมทางเลือกมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขปัญหา เช่น กระบวนการยุติธรรมชุมชน	ประยุกต์จากแนวคิดความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งมีการพูดถึงอย่างมากในสังคมไทย แต่ยังไม่ได้นำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรม
๕. การใช้นโยบายสังคม (Social Policy) ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคม	• นโยบายสังคมมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมนุษย์ และการสร้างความเป็นธรรมในสังคม • หลักการการกระจายทรัพยากรใหม่ (Redistribution) เป็นปัจจัยสำคัญในการลดช่องว่างทางสังคม เนื่องจากการกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึงสนับสนุนให้เกิดความเป็นธรรมทางสังคมมากขึ้น • การดำเนินนโยบายสังคมที่ประสิทธิภาพยังช่วยให้ประชาชนได้รับสวัสดิภาพมากเพียงพอในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะช่วยลดความคับข้องใจและความรู้สึกไม่ได้รับความยุติธรรมจากสังคม • รัฐต้องให้ความสำคัญมากขึ้นในการดำเนินงานด้านนโยบายสังคม เพราะที่ผ่านมาประเทศไทยยังให้ความสำคัญกับการดำเนินงานและการลงทุนด้านนโยบายสังคมน้อย สิ่งที่รัฐควรให้ความสำคัญอย่างเร่งด่วนในการดำเนินการด้าน	เป็นแนวคิดใหม่ ที่ประยุกต์มาจากแนวคิดของ T. H. Marshall นักวิชาการด้านนโยบายสังคม

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ภาคใต้	รายละเอียด	หมายเหตุ
	นโยบายสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ นโยบายเกี่ยวกับหลักประกันทางสังคม การส่งเสริมความปลอดภัยในชีวิต การส่งเสริมการมี งานทำ นโยบายการศึกษา และสาธารณสุข ที่เหมาะสมกับประชาชนในพื้นที่	
๖. การให้ความสำคัญกับ การนำหลักการด้านสิทธิ มนุษยชนมาใช้เพื่อแก้ไข ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม	• ในที่นี้หลักการด้านสิทธิมนุษยชนประกอบ ด้วย ๓ องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ๑) ความ เป็นอิสระหรือเสรีภาพ ๒) ความเสมอภาค และ ๓) หลักภราดรภาพ จากองค์ประกอบทั้ง ๓ ประการข้างต้น สะท้อน ให้เห็นแนวทางหลักด้านสิทธิมนุษยชน ๒ ประการ ได้แก่ ๑) รากฐานของการปกครอง คือ มนุษย์ โดยเฉพาะราษฎรสามัญชนจะต้องได้รับการ รับรองช่วยเหลือ และปกป้องสิทธิขั้นพื้นฐาน อันละเมิดมิได้ ๒) หน้าที่ของรัฐที่ต้องกระทำต่อประชาชน นอกเหนือจากหน้าที่การดำรงรักษาความสงบ เรียบร้อย คื้มครองรักษาอิสรภาพและความ เสมอภาคแล้ว รัฐยังหน้าที่ต้องเผยแพร่ บำรุง รักษาร่างกาย จิตใจ สุขภาพ และทรัพย์สิน เพื่อ ให้ราษฎรและประเทศบรรลุความอยู่เย็นเป็นสุข • ในการบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้รัฐต้อง ให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบทั้ง ๓ ประการ ข้างต้น ในฐานะปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดความ เป็นธรรมทางสังคมระหว่างคนกลุ่มต่างๆ ที่มี ความแตกต่างกันในมิติชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา แต่มีจุดร่วมกันที่สำคัญคือความเป็นมนุษย์ที่ เท่าเทียมกัน	มีการกล่าวถึงแนวคิด เกี่ยวกับสิทธิมนุษย ชนกับการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งในสังคม ไทยมานาน แต่ยังไม่ สามารถแก้ปัญหาได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ในที่นี้ประยุกต์แนวคิด เรื่องสิทธิมนุษยชนของ นายปรีดี พนมยงค์ มา ใช้ โดยเฉพาะมิติเรื่อง ภราดรภาพนิยม

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ภาคใต้	รายละเอียด	หมายเหตุ
๗. การนำหลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) มาใช้ในการศึกษาสถานการณ์ภาคใต้	• การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีหลักการที่สำคัญ คือ ๑) มุ่งกระตุ้น หรือปลุกเร้าให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการสร้างสรรค์สังคมด้วยพลังของคนในชุมชนเอง ๒) ให้ความสำคัญกับพลังความคิด พลังปัญญา และมโนธรรมสำนึกเรื่อง การมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ ในการกระทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ๓) การใส่ใจและตระหนักถึงความสำคัญของการกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน ๔) เป้าหมายสูงสุดในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติของมนุษย์ คือ การร่วมกันเปลี่ยนแปลงสังคมเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้จากการเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจต่อสถานการณ์และโลกที่อยู่รอบตัว รวมทั้งมีมโนธรรมสำนึกในการตระหนักต่อความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงสังคม • การนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มาใช้ในการศึกษาวิจัยสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะช่วยให้เกิดความเข้าใจปรากฏการณ์อย่างรอบด้าน เนื่องจากการวิจัยที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวิจัยดังกล่าวจึงเป็นการเปิดพื้นที่สาธารณะให้คนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นต่อสิ่งที่เขาคิดว่าเป็นปัญหา สิ่งที่ต้องการ และร่วมกันแสวงหาแนวทางใน	เป็นแนวคิดใหม่ ที่ประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ภาคใต้	รายละเอียด	หมายเหตุ
	การแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี หลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญกับความเท่าเทียมกันของทุกฝ่ายในกระบวนการวิจัยยังช่วยให้ชาวบ้านเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการสร้างองค์ความรู้ มากกว่าการเป็นเพียงผู้ถูกวิจัย ซึ่งจะช่วยให้มีความเท่าเทียมกันของความเป็นมนุษย์เป็นมิติที่สังคมให้ความสำคัญมากขึ้น	
๘. ทุกภาคส่วนในสังคมต้องตระหนักว่าสันติภาพคือกระบวนการ (Process) ไม่ใช่ผลลัพธ์ (Product)	• กระบวนการสันติภาพเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยเวลาและความต่อเนื่อง ทุกฝ่ายต้องเรียนรู้ไปด้วยกัน (Ongoing Process) • ทั้งนี้สิ่งที่ท้าทายในกระบวนการสร้างสันติภาพคือ การต้องรวมทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงให้เข้าสู่กระบวนการสันติภาพให้ได้ • หลักการสำคัญของกระบวนการสันติภาพคือ หลักการครอบคลุมทุกฝ่าย (Inclusivity) กระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์จะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อเปิดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายได้เข้ามีส่วนร่วม เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ ไม่ใช่ผลักหรือกีดกันฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งออกไป	เป็นแนวคิดที่ได้จากการถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหา IRA
๙. สิ่งที่เป็นประโยชน์ที่สุดในการแก้ปัญหาคือความขัดแย้ง คือ การพูดคุย การได้รู้จักกัน และการรับฟังซึ่งกันและกันอย่างแท้จริงระหว่างผู้ที่เคยขัดแย้งหรือเป็นศัตรูกัน	ก้าวแรกสู่สันติภาพ คือ การยอมรับฟังกันอย่างจริงใจ จังๆ	เป็นแนวคิดที่ได้จากการถอดบทเรียนการแก้ไขปัญหา IRA

ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ภาคใต้	รายละเอียด	หมายเหตุ
๑๐. ข้อเสนอแนะในการ ปรับบทบาท คอ.บต.	๑) คอ.บต. จำเป็นต้องดำรงอยู่ในฐานะ หน่วยงานสำคัญของรัฐ โดยยังคงมีหน้าที่ สำคัญในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาค ใต้ต่อไป อย่างไรก็ตาม คอ.บต. ควรพิจารณา ปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท อำนาจหน้าที่ให้ สามารถบริหารจัดการนโยบายต่างๆ ได้อย่าง มีประสิทธิภาพมากขึ้น ๒) การคัดเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาทำงานใน พื้นที่ ควรจะเป็นคนที่คลุกคลีและคุ้นเคยใน พื้นที่พอสมควร โดยจะต้องมีความเข้าใจใน วิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรม ๓) ในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ คอ.บต. ต้องให้ความสำคัญ กับการแก้ปัญหาแบบองค์รวม โดยพิจารณา ในทุกมิติที่เกี่ยวข้อง เช่น การแก้ปัญหอย่าง เชื่อมโยงในประเด็นการสร้างความมั่นคงทาง สุขภาพ การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การสร้างความมั่นคงทางสังคม และการสร้าง ความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่ง แวดล้อม ๔) คอ.บต. ต้องให้ความสำคัญกับการดำเนิน งานในเชิงรุกมากขึ้น โดยเน้นการทำงานกับ มวลชนในพื้นที่	เป็นแนวคิดที่ประมวล จากเอกสารวิชาการที่ เกี่ยวข้องกับ คอ.บต.

อย่างไรก็ตาม ในท้ายที่สุดเราต้องตระหนักว่าไม่มีรูปแบบหรือวิธีการที่แน่นอนตายตัวในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การศึกษากรณี IRA เป็นตัวอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจถึงปัจจัยความสำเร็จและปัญหาอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง แต่ลักษณะของปัญหาความขัดแย้งในแต่ละสังคมมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันไป ดังนั้น ในการไขปัญหาจะต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมวัฒนธรรมที่ต่างกัน กรณีความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เราสามารถเรียนรู้บทเรียนจากกรณีศึกษาต่างๆ ได้ แต่ในที่สุดแล้วทุกฝ่ายในสังคมไทยจำเป็นต้องเรียนรู้และร่วมกันแก้ไขปัญหาและสร้างสังคมที่มีความเป็นธรรมสำหรับมนุษย์ทุกคนในสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

เกษียร เตชะพีระ. “บริบทการณ์การก่อการร้าย (๓) : โออาร์เอ” ใน **มติชนรายวัน** วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ปีที่ ๒๘ ฉบับที่ ๙๘๒๐.

พลเดช ปิ่นประทีป. “ยุทธศาสตร์ดับไฟใต้: กรณีศึกษาจากไอร์แลนด์เหนือ” ใน **เว็บไซต์พลเมืองอิรัก**.
 คีโรตม์ คล้ามไพบูลย์. “ทางเลือกสายที่ ๓ : วาทกรรมแบบหลังสังคมนิยม” ใน **เว็บไซต์มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน** www.midnightuniversity.com เข้าถึงเมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๔.

ศรีสมภาพ จิตรภิรมย์ศรี. ๒๕๕๓. **สรุปหกปีไฟใต้ : พลวัตการก่อความไม่สงบกับการสร้างจินตกรรมของการก่อความรุนแรง**. ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ สถานวิจัยความขัดแย้งและความหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ศรีสมภาพ จิตรภิรมย์ศรี และสุกรี หลังปูเต๊ะ. **การปกครองท้องถิ่นแบบพิเศษในจังหวัดชายแดนภาคใต้**. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และคณะศิลปศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. ๒๕๕๑. “พล.อ.ไวพจน์ ศรีนวล” ยุทธศาสตร์ดับไฟใต้...ในวันที่ยังไร้ยุทธศาสตร์. อ้างถึงใน WWW.DeepSouthWatch.com

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. ๒๕๕๑. อ่านความคิด “อดีตผู้นำแยกดินแดน” รัฐไทยต้องเอาชนะทางความรู้สึก. อ้างถึงใน WWW.DeepSouthWatch.com

ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. ๒๕๕๒. **โอกาสของ Autonomy และอนาคตของ “เรา”**. อ้างถึงใน WWW.DeepSouthWatch.com

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า. สรุปประเด็นสำคัญจากการสัมมนา “จากสงครามสู่สมานฉันท์ : ลองฟังประสบการณ์จากไอร์แลนด์เหนือ” ระหว่างวันที่ ๑๖ - ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ ณ กรุงเทพมหานคร.

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า. **รายงานการศึกษาดูงาน กระบวนการสันติภาพไอร์แลนด์เหนือ**. ระหว่างวันที่ ๒๘ ม.ค. ๒๕๕๒ - ๒ ก.พ. ๒๕๕๒ อ้างถึงใน <http://portal.in.th/kpipeace/pages/๒๔๒๓/>

Dean, Hartley. Social policy. London School of Economic and Political Science อ้างถึงใน <http://www.polity.co.uk/book.asp?ref=9780745634340>

Giddens, A. 2001. **The global third way debate**. Cambridge : Polity.